

December 2017

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0540309 Eldslyckan-Kobonäs*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0540309 Eldslyckan-Kobonäs

Kommun: Tidaholm

Områdets totala areal: 152,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-09-07

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Marken ägs av privata markägare, Svenska kyrkan, Tidaholms kommun samt staten.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2004-04-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3260 - Mindre vattendrag

4010 - Fukthedar

6230 - Stagg-gräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

6430 - Högörtängar

9070 - Trädklädd betesmark

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: I Natura 2000-området Eldslyckan – Kobonäs är de öppna fuktmaderna och hävdade gräsmarkerna med ett värdefullt madsystem särskilt angelägna att bevara.

Motivering:

Strandmaderna i Eldslyckan - Kobonäs har en lång historia som öppna och hävdade marker med höga biologiska och kulturhistoriska värden. I området finns flera sällsynta och hotade arter.

Prioriterade åtgärder:

Löpande årlig hävd med bete. Röjning av igenväxningsvegetation för att bevara de värdefulla betesmarkerna och de hävdgynnade arterna.

Beskrivning av området

Tidan rinner från Strängseredssjön i Ulricehamns kommun, flyter norrut genom Tidaholm och Tibro samt mynnar i Vätern vid Mariestad. Från Tidaholms tätort till Fröjered i norr flyter Tidans genom ett flackt landskap där den har en helt annan karaktär än åns mer högre belägna och forsrika delar. Här karaktäriseras Tidans som en slättlandså med ett opåverkat och delvis meandrande lopp. Ån är lugnflytande eller svagt strömmande med relativt omfattande och artrika samhällen av flytblads- och övervattensväxter. Bottnarna består genomgående av detritus eller finsediment och över de anslutande markerna som årligen översvämmas breder Tidans mader ut sig. En stor del av madmarkerna utgörs av Natura 2000-området Eldslyckan - Kobonäs.

De årliga översvämningarna påverkar stora landområden kring Tidans, under vissa år kan vattnet nå en sammanhängande yta på nära 4 km². Tidans kraftiga och regelbundna översvämningar har format områdets topografi och skapat ett av länets mest betydelsefulla madsystem.

Översvämningarna skapar olika strukturer som levéer, vattensamlingar, mader och svämskogar. I våtmarksinventeringen (VMI) pekades madsystemet ut som ett objekt med mycket högt naturvärde. I området finns betydande svämplan som utgör ett stort svämsedimentområde. Svämplanen utgör flacka ytor som bildas genom de återkommande översvämningarna där igenväxta åsar och öppna kärrstråk (högvattenrännor) bildar en mosaik. Svämplanen har en viktig funktion i vattendragets kontakt med landmiljön och utgör generellt sett några av Sveriges mest artrika och produktiva ekosystem. Vid svämplanet bromsas flödet upp och vatten hålls kvar vilket jämnar ut flödet i vattendraget och dämpar höga flödestoppar. Längs åns meandrande lopp tillförs sediment och grövre partiklar av näringsämnen avlagras närmast ån under översvämningarna. Dessa partiklar har bildat bankar utmed åkanten, så kallade naturliga levéer. Bakom dessa avlagras finare partiklar och på de finare sedimenten har sumpkärr och fuktängar bildats som i dag främst betas av nötkreatur.

Området utgörs i huvudsak av fuktängar men i slänter och på åsryggar finns torrare partier. I stort sett hela området är öppen mark, enstaka skogsdungar ingår dock. I omgivningarna dominerar skogsmark i norr, och kulturbeten och åkermark i den mellersta och den södra delen.

Översvämningens markerna har en lång kontinuitet som naturligt näringsrika fodermarker och var tidigare viktiga slåttermarker med hög produktion av gräs och starr. Fram till 1900-talet var större delen öppen, men idag har många delar, framförallt i områdets norra delar, börjat växa igen. Fortfarande finns dock stora sammanhängande arealer av betade strandängar vilket ger den hävdgynnade floran möjlighet att leva vidare. Floran är rik och varierad, framförallt i områdets norra och mellersta delar. Här växer stora bestånd av klockgentiana (i Rödlistan klassad som VU, sårbar). Även spikblad, kärrvial och strandveronika har noterats. I torrare partier har en mängd hävdgynnade arter som slåttergubbe, knägräs, stagg, ormrot, gullviva, backsippa, atlantmaskros, baktimjan, lundstarr och brudbröd påträffats.

Detta stora, hävdpräglade, madsystem är mycket viktigt för fågellivet. Det är en av Tidans mest värdefulla rastningslokaler för framför allt vadare och gäss. Maderna utgör också häckningslokal för vadare, som gynnas av att området har en varierad, dock inte för stor, tuvighet. I anslutning till Natura 2000-området har dammar och våtmarker skapats. Här har en rad ovanliga fåglar

etablerat sig och mer än 200 fågelarter observerats, varav ett 90-tal har åtminstone en observerad häckning.

Längs med Tidån, söder om gården Kobonäs finns ett litet bestånd av svämlövskog. Trädskiktet domineras av grov klibbal men det finns även inslag av äldre björk. Området översvämmas regelbundet. Död ved finns i viss utsträckning, framförallt i form av stående döda träd och högstubbar. Mindre hackspett observeras regelbundet i närområdet och är en av arterna som gynnas av tillgången av döda lövträd i svämlövskogen. Området är dock så pass litet att naturtypen inte skrivs in i bevarandeplanen och hänsyn bör inte tagas vid provning. Dock finns fina naturvärden i området.

Vad kan påverka negativt

I dagens förändrade jordbrukslandskap med en alltmer effektiv och intensiv markanvändning återstår endast ett fåtal hävdade gräsmarker och arterna knutna till dessa för en tynande tillvaro. Här listas några av de övergripande faktorer som kan påverka naturtyperna och arterna inom Eldslyckan - Kobonäs Natura 2000-område negativt. De faktorer som är gemensamma för flera naturtyper har tagits upp under denna rubrik.

Detta gäller för alla naturtyper:

- Markexploatering och annan förändring av markanvändningen i eller i angränsande områden kan påverka områdets naturvärden negativt. Exempel på detta är exploatering av strandområden, uppförande av väg eller byggnad, grävning, upplag och deponier (t.ex. jord, halmbalar hyggesrester som inte är av tillfällig art), schaktning, skogsplantering och täktverksamhet.
- Förändringar i hydrologin kan påverka alla naturtyper negativt men miljöerna i Eldslyckan-Kobonäs som präglas av hög fuktighetsgrad eller närheten till vatten är särskilt känsliga. Exempel på förändringar är åtgärder som påverkar Tidans flöde som skyddsdikning eller andra åtgärder som har en markavvattande effekt och leder till en uttorkning av marken. T.ex. kan körning med skogsmaskiner och andra terrängfordon som kan orsaka markskador, vilket medför ökad avrinning och risk för erosion. Detta innebär även en risk för grumling, igenslamning av botten, ökat läckage av näringsämnen och kvicksilver samt förändrad hydrologi i strandmiljön.
- Utebliven eller otillräcklig hävd genom exempelvis minskad eller upphörd betesdrift som på sikt leder till igenväxning och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. På sikt leder utebliven hävd även till igenväxning och beskuggning av de öppna vatten- och svämplanspartierna som har värdefull vegetation.
- Gödsling (förutom från betande djur) kan påverka naturtypen negativt. Även indirekt näringstillförsel som t.ex. spridning av gödsel och bekämpningsmedel från omkringliggande jordbruks- eller skogsmarker kan påverka artsammansättningen negativt.
- Introduktion av för naturtypen främmande eller icke-inhemska arter som kan leda till negativa förändringar av strukturen och artsammansättningen i området. Exempel på detta kan vara införsel av vattenpest och signalkräfta i vattenflödet eller insådd av vallväxter i naturbetesmark. Utsättning av andra främmande arter eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering.
- På lång sikt kan fragmentering, det vill säga isolering av olika delområden, och alltför små populationer vara ett hot och leda till lokalt utdöende av vissa arter.
- Luftföroreningar och kvävedeffall kan påverka många arter negativt, i synnerhet lavar och mossor.

För vattendraget (naturtyp 3260) gäller även att:

- Befintliga vattenkraftsanläggningar utgör ett hot genom att vara vandringshinder för djur och växter, detta kan i sin tur leda till ökad biologisk utarmning. Vandringshindren leder även till en förändring av vattenregimen i vattendraget genom reglering och onaturlig vattenhushållning

- Vattenuttag till jordbruksbevattning m.m. ger ökad risk för uttorkning, förhöjda vattentemperaturer och syrgasbrist.
- Utdikning av avrinningsområdet kan vara negativt då det kan ge snabba flödesvariationer.
- Utsläpp av föroreningar från större punktutsläpp är ett hot. I avrinningsområdet finns utsläpp från miljöfarlig verksamhet, avloppsreningsverk inkl. bräddningar från nätet (Tidaholm, Mullsjö) samt dagvatten.
- Olyckor med farligt gods. En hel del vägar och tätorter finns uppströms vattendragssträckan.
- Släckvatten vid bränder kan orsaka förorening av vattnet.
- Försämrad vattenkvalitet orsakad av antropogena, diffusa källor som förorenad mark och eutrofiering (t.ex. jordbruk och enskilda avloppsutsläpp). Förorenade områden riskklass 1 har identifierats i avrinningsområdet.

För betesmarker (4010, 6230, 6270, 6410 och 9070) gäller dessutom att:

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation leder på sikt till igenväxning av buskar och trädskikt vilket missgynnar ljusberoende växter och kryptogamer.
- Tillförsel av kväve (förutom gödsling av betande djur) kan leda till negativa förändringar i vegetationsstrukturen. Kväveberikning av marken sker genom exempelvis gödsling och stödutfodring. Även indirekt näringstillförsel till marken som t.ex. sambete med gödslad vall kan ha negativ påverkan.
- Avverkning av gamla grova träd, gamla grova buskar (av t.ex. hassel) och döda träd samt borttagande av död ved.
- Bristande föryngring i träd- och buskskikt hotar på sikt kontinuiteten av gamla grova träd.
- Slitage och trampskador som t.ex. kan uppstå vid bete med tunga djurslag eller om djuren går på betesmarken vintertid då grässvålen är extra känslig.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Prioriterade åtgärder:

Vattendraget:

- Åtgärder vid vandringshinder uppströms och nedströms vattendragssträckan genom utrivning av dammar alternativt byggande av fisk/faunapassager (inkl. tekniska fiskvägar för nedströmspassage vid befintliga kraftstationer). I första hand prioriteras tre dammar i centrala Tidaholm och tre dammar vid Fröjered. På detta sätt fördubblas sträckan med god konnektivitet i upp-/nedströmsriktning
- Fördjupade studier av flödesförändringarnas påverkan på den ekologiska statusen. Vid behov omprövning av befintliga vattendomar så att den hydrologiska regimen i vattendraget når minst god status.
- Omprövning av befintliga vattendomar så att minimitappning garanteras vid samtliga kraftstationer.
- Stopp för ytterligare vattenuttag i vattensystemet uppströms och i Natura 2000-området.
- Restaurering av våtmarker i avrinningsområdet för att minska dikningsgraden och därmed de kraftiga flödvariationerna.
- Hålla betesmarkerna öppna samtidigt som enskilda trädsamlingar och dungar vid åkant bevaras.

- När metodik finns öppna för bekämpning av vattenpest

Övriga bevarandeåtgärder:

- Fortsatta utsläpps- och recipientundersökningar som kartlägger behovet av ytterligare utsläppsminskande och olycksförebyggande åtgärder från olika verksamheter som påverkar Tidån och dess bevarandevärden.
- Skogsstyrelsen bör vid behov meddela råd eller förelägganden vid skogsbruksåtgärder inom avrinningsområdet för att .a. säkra ekologiskt funktionella kantzoner vid vattendragen och dess biflöden samt undvika markskador som kan påverka hydrologin och vattenkvaliteten negativt och därmed förutsättningen för gynnsamt bevarandetillstånd.
- Förebyggande och bevarande insatser i jordbrukslandskapet inom avrinningsområdet så som anpassade skyddszoner på åkermark, anlagda våtmarker (fosfordammar), miljöersättning för fånggröda, ekologisk odling, extensiv vallodling och vårplöjning.
- Förhindra utsättning av ytterligare främmande arter.

Betesmarker:

Prioriterade åtgärder:

- Området behöver skötas med årligt bete eller slåtter och igenväxningsvegetation behöver hållas efter.
- Vid slåtter bör avslaget gräs ligga på marken och torka åtminstone några dagar för att växterna ska hinna släppa sina frön på marken.
- Möjligheter att öka arealen slåttermark samt att återuppta hävd i de betesmarker som idag står utan hävd bör ses över.
- Skötseln av strandängarna med högst betydelse för markhäckande fåglar bör även vara inriktade mot att gynna dessa. Detta innebär för flera arter, t.ex. kornknarr, att tidpunkten för slåtter har stor betydelse. För kornknarren innebär detta en sen slåtter (ej före 1 augusti), att det gärna lämnas oputsade zoner, samt att putsning av fält sprids i tiden. Vid åtgärder är det även viktigt att ta hänsyn till arter knutna till sumpskogsmiljöer.

Skydd:

- Inget förordnande om skydd utöver Natura 2000.
- En stor del av området omfattas av strandskyddet enligt MB 7 kap 13 § som gäller 100 m på var sida av Tidån.
- Eldslyckan – Kobonäs ligger inom ett område som utpekats som Naturvårdsverkets riksintresse för naturvård. Detta innebär i sig inte något formellt skydd, men handlar om ett förhållningssätt för hur de ingående kommunerna ska arbeta med hållbar utveckling i området.
- Största delen av området täcks av skötselavtal för betesmark eller slåtteräng med särskilda värden, de flesta gäller fram till 2019 eller 2020.

Utvecklingsmark:

I området finns goda förutsättningar att utöka arealen av de utpekade naturtyperna ytterligare genom vissa restaureringsinsatser och återupptagen eller intensifierad hävd.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3260 - Mindre vattendrag

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 8,6 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen Mindre vattendrag (3260) i Natura 2000-området utgörs av en knapp mil lugnflytande eller svagt strömmande parti av Tidan som passerar området från söder mot norr. Vattendraget har sina källor i Strängseredssjön inom Ulricehamns kommun, flyter österut en bit i Jönköpings län via Stråkensjöarna och vänder sedan norrut mot Tidaholm. Avrinningsområdet är ca 650 km² med en beräknad medelvattenföring på 7,5-8 m³/s och en medellågvattenföring på ca 2 m³/s.

Tidan är på denna sträcka i många stycken ett fint exempel på naturtypen Mindre vattendrag av flytbladstyp. Sträckan omges mestadels av trädlösa fuktängar med spridda grupper av lövträd vid åkanten. Ån har utmed långa partier ett naturligt svämplan med årliga översvämningar. Det välfungerande svämplanet skapar goda förutsättningar för spridning av växter och djur i sidled. Bottnarna består huvudsakligen av detritus och finsediment med små partier av sand. Vattenvegetationen är välutvecklad med karaktärsarter som sommarlånke och rostnate. Åsträckorna kännetecknas även av arter som gul näckros, trådstarr, igelknoppar, gul svärdsilja, jättegröe, sjösäv och vattenblink. I fiskfaunan kan nämnas färna som är typisk art för naturtypen, samt mer triviala arter som abborre, gädda och mört. Av främmande arter syns främst vattenpest och signalkräfta.

Åsträckan är omgiven av ett flertal vandringshinder såväl uppströms som nedströms i form av verksamma eller historiska kraftverksdammar i Tidaholm och Fröjered. Det leder till minskad vandring av fisk och andra organismer lokalt i vattendraget. Dessutom har öring från Vänern förr vandrat upp och lekt i avrinningsområdet. Flera definitiva vandringshinder längre ner i systemet förhindrar numera detta.

Tidan regleras av två större vattendomar från 1945 respektive år 2000. I den förra domen lämnades tillstånd till reglering av sjön Stråken till förmån för vattenkrafts-anläggningarna i Tidan mellan Stråken och Vänern. Genom denna reglering sparas vatten till slutet av sommaren genom en lägre sänkningsgräns efter den 15 augusti, vilket garanterar vattenflöde i huvudfåran även under torra somrar. Någon korttidsreglering förekommer i praktiken inte, vare sig vid Stråkens utlopp eller i några andra kraftverk, även om domen ger möjlighet till detta. Minsta vattenföring vid Stråkens utlopp har i praktiken varit 500 l/s.

År 2000 erhöll ett antal sökanden rätt att leda bort ytvatten ur Tidan med biflöden för jordbruksbevattning m.m.. Domstolen gav sökandena rätt till bevattningsuttag ner till tappningen 500 l/s vid Stråkens utlopp, vilket är den normala tappningen från sjön under torrperioder. Som jämförelse uppgår dygnsmedelvärdet av det maximala vattenuttaget i hela huvudfåran ända ner till Mariestad under ett torrår till ca 235 l/s, varav ca 1/3 av uttaget sker uppströms Eldslyckan-Kobonäs. Utjämning av flödet sker också genom anslutande biflöden, även om det också där sker vattenuttag. Maximalt beräknas 5 % av vattnet vid medellågvattenföring användas till bevattning i berörd vattendragssträcka, beräknat som dygnsmedelvärde, men enligt ansökan år 2000 föreslogs bevattningsrätt ner till en tappning av 70 l/s från Stråken. Detta skulle minskat minimitappningen till ån kraftigt samtidigt som bevattningsuttaget då utgjort en betydligt större del av flödet än idag, våren 2017.

Vattenkvaliteten är genomgående god med låga näringshalter och gynnsam försurningssituation. Bottenfaunainventeringar indikerar hög status enligt respektive index. Tidans tillförs annars avloppsvatten från bl.a. Mullsjö och Tidaholms tätorter. I övrigt är näringsituationen i området präglad av skogsbygdernas större näringsfattigdom. Enligt VISS bedöms den kemiska statusen med hänsyn till bekämpningsmedel och industriella föroreningar vara god.

Generellt sett utgörs naturtypen av små till medelstora naturliga vattendrag i flacka landskap samt i skogs- och bergslandskap. Naturliga variationer av vattenståndet och skiftande vattendynamik, med lugna till forsande vattendragssträckor, skapar en variation av strandmiljöer och bottenar med förutsättningar för hög biologisk mångfald. Vattendragen har en vegetation med inslag av flytbladsväxter, undervattensväxter och/eller akvatiska mossor. Naturtypen kan delas upp i två undergrupper, en ”flytbladstyp” och en ”mosstyp”. Tidans ingår i gruppen ”Flytbladstyp”. Naturtypen utgör hela eller delar av vattendrag i jordbrukslandskapet eller andra flacka delar av avrinningsområdet. Dessa vattendrag eller delar av vattendrag är mer eller mindre lugnflytande, relativt öppna (solbelysta) och har ofta ett relativt näringsrikt sediment.

Naturtypen är känslig för eutrofiering, försurning, förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fysisk påverkan (bruten kontinuitet, störd hydrologi, markanvändning i närmiljön). Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Bevarandemål

Arealen Mindre vattendrag (3260) ska vara minst 8,6 hektar. Tidans ska ha en naturlig flödesdynamik och meandra på ett naturligt sätt genom området. Kantzonerna längs vattendraget ska bestå av ostörda våtmarker och strandskog utan större ingrepp. Vattenkvaliteten ska vara god, vattnet ska vara varken försurat eller övergött och får med avseende på kvalitetsfaktor för näringsämnen (EK-värde för totalfosfor) samt försurning (pH-förändring i vattendrag), enligt HVMFS 2013:19, lägst motsvara god status. Med avseende på kvalitetsfaktorn Bottenfauna, enligt HVMFS 2013:19, ska vattenkvaliteten lägst motsvara hög status.

Detta innebär att:

- Försurningssituationen ska vara god och lägst motsvara hög status enligt MISA-index.
- Halten av näringsämnen ska vara naturlig och lägst motsvara hög status enligt DJ-index.
- Allmän påverkan ska vara låg och lägst motsvara hög status enligt ASP-index.

Halterna av miljögifter ska understiga gällande gränsvärden enligt bedömningsgrunderna för vattendirektivets miljökvalitetsnormer. Det ska finnas en naturliknande vattenståndsvariation som skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald. Den hydrologiska regimen ska motsvara god status med avseende på flödets förändringstakt samt vattenståndets förändringstakt enligt HVMFS 2013:19. Det ska finnas fria passager för djur och växter, sediment och organiskt material till anslutande vattensystem och svämplan motsvarande lägst god status med avseende på konnektivitet i uppströms- och nedströmsriktning och i sidled, enligt HVMFS 2013:19. För parametern Konnektivitet i sidled ska statusen vara hög. Vattendraget ska vara naturligt i huvuddelen av sin sträckning med avseende på rätning och rensning samt innehålla naturliga strukturer motsvarande lägst hög status för kvalitetsfaktorn Morfologisk tillstånd enligt HVMFS 2013:19. Det ska finnas gott om stenar och träsocklar längs vattendraget. Antropogena vandringshinder ska saknas. Vattendraget ska till stor del vara solexponerat och omges av öppna orörda våtmarker och strandskogar utan mänskliga ingrepp. Öppna stränder orsakade av ishyvling, vattenståndsvariationer eller bete ska finnas i riklig

utsträckning. Främmande arter ska inte förekomma, varken i vattnet eller i strandzonen. Främmande fiskstammar ska ej inverka negativt på artsammansättningen eller variation av arter genom ändrade konkurrensförhållanden, genetik och/eller smittspridning. Artsammansättningen ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen. Förekomsten av flydbladsvegetation ska vara god och det ska även finnas inslag av akvatiska mossor. Typiska arter, som t.ex.färna, ska förekomma allmänt i vattendragssträckan och föryngra sig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för vattendragssträckan i Tidån är icke gynnsamt. Vattendraget klarar idag inte ”God status” enligt vattendirektivet, främst beroende på dålig konnektivitet i upp- och nedströmsriktning, Det är dessutom påverkat av stora vattenuttag och innehåller främmande arter som vattenpest. Eventuellt kan även reglering av flödet under året bidra till ogynnsamt bevarandetillstånd.

4010 - Fukthedar

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 8,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Längs med Tidans i Natura 2000-områdets norra del mot Fröjered ligger tre större fukthedar. Små fragment av fukthed förekommer även i mosaik med andra naturtyper. I fukthedarna på Tidans västra sida växer bland annat klockgentiana och borsttåg som är typiska arter för fukthedar. Här har också den hotade arten loppstarr noterats, rödlistad som sårbar (VU). På fukthedarna finns även arter som stagg, blåttåtel, pors och olika arter av lågstarr. I Natura 2000-området ligger fukthedarna på något högre liggande översvänningsmarker där översvämningarna inte är så långvariga och den naturliga gödslingseffekten från Tidans är mindre än på kringliggande marker.

Generell beskrivning: Naturtypen av kalkfattiga och magra marker som har sin huvudsakliga utbredning i nederbördsrika delar av sydvästra Sverige. Naturtypen är präglad av störning i form av bete, slåtter och/eller fluktuationer i markvattennivån. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Torvdjupet är mindre än 3 dm. Fukthedar har framförallt utvecklats genom lång beteskontinuitet, ofta i kombination med återkommande bränningar. Den återfinns ofta i mosaik med andra naturtyper, som myrar, torra heddar och fuktängar och förekommer även i kantzonen mot myrar, sjöar och vattendrag. Arter som gynnas av hävd och/eller vattenståndsfuktuationer ska finnas. Typiska arter är bl.a. klockljung, borsttåtel, klockgentiana, granspira, hedsäv och myrlilja.

Fukthedar är sällsynta och har minskat i utbredning under 1900-talet. Naturtypen förekommer ofta i mosaik med andra naturtyper, tex. ljunghed och har små och fragmenterade arealer vilket gör den extra känslig för fragmentering. En bristande landskapsmosaik till följd av ett rationellt jord- och skogsbruk samt en negativ populationstrend för flera av de arter som är knutna till naturtypen är också ett hot.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Fukthedar (4010) ska vara minst 8,2 hektar. Årlig hävd och återkommande översvämning av Tidans ska påverka naturtypens dynamik och struktur. Markvegetationen ska vara tydligt betespåverkat och i slutet av betessäsongen ska området vara väl avbetat och ingen ansamling av skadlig förna ska finnas. Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen mänsklig näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Igenväxningsvegetation, såsom skräppor och vecketåg, ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd, och äldre träd ska förekomma. Bärande och blommande buskar, samt buskar som bildar snår- och bryn ska förekomma eftersom de utgör viktiga miljöer för flera insekter och fåglar. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara karaktäristisk för naturtypen och typiska arter som klockgentiana, jungfru marie nycklar och klockljung m.fl. ska vara allmänt förekommande. De typiska och karaktäristiska arterna samt andra naturligt

förekommande arter ska föryngra sig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för fukthedarna i området är gynnsamt i vissa delområden, men i andra är fukthedarna i sent igenväxningsstadium med stor mängd blååtrel och pors. Här behövs bete alternativt slåtter för att förbättra bevarandestatusen.

6230 - Stagg-gräsmarker

Areal: 1,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,7 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På några ställen i Natura 2000-området finns öppna välhävdade stagg-gräsmarker. De finns i de torrare delarna längs med vägen söder om Jonsbolet och i höjd med Nycklerör. I områdena som karaktäriseras som stagg-gräsmarker samt i omgivande marker finns hävdgynnade arter som är typiska för naturtypen t.ex. stagg, kattfot, ängsvädd, liten blåklocka, knägräs och ängsskallra.

Generellt utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade stagg-gräsmarker på torra-friska, silikatrika jordar nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. För att räknas som stagg-gräsmark krävs att det förutom stagg också finns rika förekomster av framförallt hävdgynnade arter. Exempel på arter som är typiska för naturtypen är blåsuga, kattfot, knägräs, slätterfibbla, flera arter av blåvingar och bastardsvärmare, och slättergräsfjäril.

Naturtypen är beroende av ljus och kontinuerlig hävd. Den är känslig för beskuggning och ansamling av förna, ökad näringstillförsel, igenväxning och förändringar i hydrologin. Se även negativ påverkan på områdesnivå.

Bevarandemål

Arealen silikatgräsmarker (6230) ska vara minst 1,7 hektar i området. Årlig hävd och återkommande översvämning av Tidan ska påverka naturtypens dynamik och struktur. I slutet av betessäsongen ska området vara väl avbetat och ingen ansamling av skadlig förna ska finnas. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Hagmarkerna ska vara öppna och vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. Värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd, och äldre träd ska förekomma. Bärande och blommande buskar, samt buskar som bildar snår- och bryn ska förekomma eftersom de utgör viktiga miljöer för flera insekter och fåglar. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i gräsmarken. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara karakteristisk för naturtypen. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation som t.ex. veketåg ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska arter som stagg, kattfot, ängsvädd, liten blåklocka m.fl. ska ha riklig förekomst. Populationer av typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig.

Bevarandetillstånd

Stagg-gräsmarkerna vid Nycklerör har gynnsamt bevarandetillstånd. På de andra två mindre områdena lite norr om Nycklerör och vid vägen söder om Jonsbolet behöver hävden intensifieras. Värt att notera från gräsmarksuppföljningen 2013 är att i markerna finns en stor andel ohävdarter som veketåg, tuvtåtel och älggräs. En förutsättning för gynnsamt bevarandetillstånd är att naturtypen sköts genom årligt naturvårdsinriktat bete alternativt slätter.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 2,2 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 3,5 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen omfattar torra till friska gräsmarker i låglandet, ofta på silkatrömark, med lång kontinuitet av betesdrift. Vid Eldslyckan-Kobonäs utgörs naturtypen av betesmarker och finns spridd i hela området, framförallt på torrare partier, åsar och sandbackar. Områdena har tidigare varit hävdade genom slåtter. Floran är artrik med flera slåttergynnade arter som hirsstarr, ängsvädd, liten blåklocka och ängsskallra vilka alla är typiska arter för naturtypen.

Generellt sett utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade gräsmarker på torra-friska, silkatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30%. Hävdgynnade arter skall finnas. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Typiska arter är bl.a. nattviol, darrgräs, jungfrulin, flera olika arter av dynbaggar, fjärilar och ängssvampar.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 3,5 hektar i området. Regelbunden beteshävd ska ske årligen. I slutet av betessäsongen ska området vara väl avbetat och ingen ansamling av skadlig förna ska finnas. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Hagmarkerna ska vara öppna och vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. Värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd, och äldre träd ska förekomma. Bärande och blommande buskar, samt buskar som bildar snår- och bryn ska förekomma eftersom de utgör viktiga miljöer för flera insekter och fåglar. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i gräsmarken. Artsammansättningen i fält- och bottenkiktet ska vara karaktäristisk för naturtypen. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska arter som blåsuga, darrgräs, jungfrulin m.fl. ska ha riklig förekomst. Populationer av typiska och karaktäristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föringra sig.

Bevarandetillstånd

Huvuddelen av naturtypen i området hävdades hösten 2016 och bevarandetillståndet för markerna varierar från måttligt till gynnsamt. Värt att notera från gräsmarksuppföljningen 2013 är dock att i markerna finns en stor andel ohävdarter som tuvtåtel, veketåg och skräppor. En förutsättning för gynnsamt bevarandetillstånd är att naturtypen sköts genom årligt naturvårdsinriktat bete alternativt slåtter.

6410 - Fuktängar

Areal: 99,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 88,4 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Längs hela det drygt sju kilometer långa Natura 2000-området breder Tidans mader ut sig. Fuktängarna hörde till de marker som tidigast användes som slåttermark eftersom de var högproduktiva och fick naturlig näringstillförsel genom Tidans årliga översvämningar. Fuktängarna är mångformade och hyser på flera ställen intressant flora. De förekommer på översvämmade levéer, i äldre flodfåror och flackare, lägre liggande partier däremellan. Vanligtvis dominerar tuvtåtel på levén närmast Tidan som är något högre medan starrängarna som breder ut sig på flackare partier domineras av hundstarr och hirsstarr. I anslutning till ån och i de blötare högvattenrännorna finns högstarrängar som domineras av vasstarr med inslag av olika högrörter, jättegröe och dvärgvass. I högvattenrännor med stillastående vatten finns även sumpkärr av högstarr-örttyp som domineras av flaskstarr och blåstarr. I den äldre flodfåran växer nästan uteslutande jättegröe, dessa bildar stora och täta mader. Nötdjuren tycks föredra dem och inte sällan är de nerbetade först. Det finns inslag av tall- och björkdungar.

Bland de typiska arterna som finns i området märks bland annat stagg, jungfru marie nycklar och den rödlistade klockgentianan (VU). Klockgentianan är beroende av hävd eller andra typer av störning, såsom återkommande översvämningar. Den växer i Natura 2000-områdets norra och mellersta delar. Maderna utgör även viktiga områden för rastande och häckande fåglar. På senare år har de typiska arterna tofsvipa, storspov och enkelbeckasin sannolikt häckat i området. Även kornknarr har tidigare noterats i södra delen av området.

Generellt sett utgörs naturtypen av hävdpräglade fuktängar med blåtåtel eller starr. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter skall finnas. Fuktängar är en vanlig naturtyp i Sverige men i och med ett mer rationellt jord- och skogsbruk under 1900-talet har naturtypen minskat kraftigt och fragmenterats. De kan vara mycket örtrika och hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också mycket stor betydelse för fågellivet.

Två undertyper finns:

6410 a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika.

6410 b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blåtåtel, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet. Ängarna i området tillhör den typ som finns på surare jordar med starrarter.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som tex förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Bevarandemål

Arealen av fuktängar (6410) ska vara minst 88,4 hektar i området. Årlig hävd och återkommande översvämning av Tidan ska påverka naturtypens dynamik och struktur. Markvegetationen ska vara tydligt betespåverkat och i slutet av betessäsongen ska området

vara väl avbetat och ingen ansamling av skadlig förna ska finnas. Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan.

Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen mänsklig näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Igenväxningsvegetation, såsom skräppor och veketåg, ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte finnas. Enstaka värdefulla träd, t.ex. bärande och blommande träd, hålträd, hagmarksträd, och äldre träd ska förekomma. Bärande och blommande buskar, samt buskar som bildar snår- och bryn ska förekomma eftersom de utgör viktiga miljöer för flera insekter och fåglar. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara karakteristisk för naturtypen och typiska arter som klockgentiana, jungfru marie nycklar och kornknarr m.fl. ska vara tämligen allmänt förekommande. De typiska och karakteristiska arterna samt andra naturligt förekommande arter ska förnygra sig.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen fuktängar, 6410, är gynnsamt i området.

Arealen är sammantaget mycket stor. Det finns också stora arealer som är utan hävd. Vissa av dessa kan snabbt återgå till fullgod Natura 2000-habitatstatus med betesdrift eller annan form av hävd. En förutsättning för gynnsamt bevarandetillstånd är att naturtypen sköts genom årligt naturvårdsintriktat bete alternativt slåtter. För att utöka arealen fuktängar kan man med fördel slå ytor med slåtterbalk med jämna mellanrum för att bibehålla en kontinuitet i hävden.

6430 - Högörtängar

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

I Natura 2000-området finns ett parti med högörtäng öster om Kobonäs. Ängen är en naturlig älggräsäng.

Generellt sett förekommer högörtängar på näringsrik fuktig till våt mark i kanten längs med sjöar och vattendrag där störning i form av hävd och / eller översvämningar, islossningar etc. förhindrar igenväxning av buskar och träd. Värdefulla högörtängar i låglandet bör vara relativt artrika och ha en stor andel blommande växter. Typiska arter är bl.a. gökblomster, brudborste, fackelblomster, sumpmåra, läkevänderot och smörbollor. Få ovanliga organismer är tydligt knutna till högörtängar, men naturtypen utgör en del av den landskapsmosaik som många organismer kräver för att överleva. I dagens rationellt utnyttjade landskap har denna mosaik i stort sett gått förlorad. Artrika högörtängar utgör exempelvis viktiga födosökslokaler för insekter. Naturtypen är beroende av återkommande störning, såsom hävd, översvämningar och islossning. Utan störning tar snart konkurrenskraftiga arter såsom älggräs och storväxta gräs över eftersom marken är naturligt gödslad av näringsrikt sediment.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som tex förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Bevarandemål

Arealen Högörtängar (6430) ska vara minst 1,2 hektar. Återkommande översvämning av Tidan ska påverka naturtypens dynamik och struktur. Markvegetationen ska vara betespåverkad, ingen ansamling av skadlig förna ska finnas. De typiska och karakteristiska arterna samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken, markskador eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen mänsklig näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur ska förekomma. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Igenväxningsvegetation, såsom skräppor och veketåg, ska inte finnas mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Enstaka buskar som bildar snår- och bryn ska finnas eftersom de utgör viktiga miljöer för flera insekter och fåglar. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara karakteristisk för naturtypen och typiska arter som älggräs m.fl. ska vara tämligen allmänt förekommande.

Bevarandetillstånd

Bevarandestatusen för naturtypen är gynnsam.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 4,9 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

De trädklädda betesmarkerna i Eldslyckan – Kobonäs utgörs av välhävdade blandlövhagar med framförallt björk, tall, gran och asp i trädskiktet. På vissa av delområdena med torrare åsar finns tallskogsholmar med ett tätare trädskikt. Delområdena har lång kontinuitet som betesmark och på de mer öppna områdena finns en mer hävdgynnad flora där de för naturtypen typiska arterna stagg, ängsvädd, kattfot och knägräs tidigare observerats i ängs- och hagmarksinventeringen. Äldre hålträd av asp och björk finns i betesmarkerna.

Generellt sett förekommer naturtypen på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik fastmark. Träd- och buskskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska trädslag. Naturtypen har lång trädkontinuitet med inslag av gamla träd liksom föryngring av träd- och buskskikt, men dessa ska inte vara av igenväxningskaraktär. Området ska hysa en från naturvårdssynpunkt värdefullt artsamhälle knutet till lång hävdpåverkan i fältskiktet och/eller till solbelysta hagmarksträd. Trädklädda betesmarker med grova solbelysta träd är särskilt värdefulla eftersom dessa är viktiga livsmiljöer för många organismer. I de fall då betesmarken finns på kalkmark har den ofta en rik hävdgynnad marksvampsflora. Antalet rödlistade arter som är knutna till trädbärande betesmarker är högt, särskilt om det finns gott om stående och liggande död ved. Exempel på arter som är typiska för naturtypen är liten blåklocka, knägräs, lundstarr, ekspik, gul dropplav, almlav, läderlappslav, skogsvisslare, slättergräsfjäril, brunfläckig pärlemorfjäril m fl. Betesmarken och dess naturvärden är beroende av att trädtaget släpper igenom tillräckligt med ljus och att igenväxningsvegetation hålls efter. Den hävdgynnade floran och kryptogamfloran på de äldre träden är anpassade till en ljus miljö och i skuggiga miljöer är risken att de konkurreras ut av mer triviala arter.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, näringstillförsel, bruten kontinuitet i trädskiktet. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Trädklädd betesmark (9070) ska vara minst 4,9 hektar. Årligt bete ska påverka naturtypens dynamik och struktur. Lövträd och ädellövträd ska prägla betesmarken. Artsammansättningen i fält- och bottenskiktet ska vara naturlig/karaktäristisk för naturtypen. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i området och trädskiktet ska vara så pass öppet att fältskiktet, delar av områdets trädstammar och död ved är ordentligt solbelysta. Trädskiktet ska präglas av lång kontinuitet, antalet gamla träd ska vara allmänt – rikligt förekommande, och en naturlig föryngring av träd och nyrekrytering av hagmarksträd ska förekomma i området. Död ved i olika former och nedbrytningsstadier inklusive levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och stubbar samt stående döda eller döende träd ska finnas. Gamla hävdpräglade träd med grov bark och håligheter ska finnas. Vedartad igenväxningsvegetation såsom gran, buskar och sly/ ungräd som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag ska inte tillåtas ta överhanden. Främmande (icke inhemska) trädarter ska inte finnas i området. Området ska inte vara gödningspåverkat annat än från betande djur. Typiska arter ska förekomma tämligen allmänt.

Bevarandeåtgärder

- I en del av betesmarkerna är trädskiktet i dagsläget tätt och viss utglesning genom vidgning

av befintliga ljusluckor bör utföras. Äldre och/eller grova träd bör alltid lämnas kvar liksom död ved. Föryngring av träd ska ske på naturlig väg.

- Ett tillräckligt antal med djur krävs för att fortsättningsvis kunna upprätthålla ett tillräckligt högt betestryck.

- För att bevara de biologiska värdena krävs framförallt att igenväxningsvegetation hålls efter, framförallt snabbväxande alsly, samt att äldre träd friställs från övriga träd eftersom fältskiktet är beroende av en ljus miljö.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för de flesta delområden med trädbärande betesmark är icke gynnsamt, vilket framförallt beror på att gräsmarksvärdena inte når naturtypsstatus. I flera av markerna kommer fullgod naturtypsstatus uppnås när träden blir äldre. För gynnsam bevarandestatus bör det idag alltför täta trädskiktet glesas ut på flera ställen och igenväxningsvegetation röjas.

Dokumentation

Artdatabanken, SLU. Rödlistan 2015, sammanställning av arters status (utdöenderisk) i Sverige.

Jordbruksverket, 2005. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Objekttrapper

Länsstyrelsen i Skaraborg. 1990. Ängs- och hagmarker i Tidaholms kommun. Länsstyrelsen i Skaraborg, meddelande 9/90

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991. Våtmarker i Skaraborgs län. Del 2. Länsstyrelsen i Skaraborg, meddelande. 2/91.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/.

Pettersson, T. 2007. Åtgärdsprogram för kornknarr, 2007-2011. Rapport 5705. Naturvårdsverket.

Tidaholms kommun. 2010. Natur- och kulturguiden. ISBN 978-91-978314-4-4.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2012. Lövskogar i Tidaholms kommun. Inventering. Rapport 2012:84.

Nolbrandt, P. 2012. Vattendrag och svämplan – helhetssyn på hydromorfologi och biologi. Världsnaturfonden WWF.

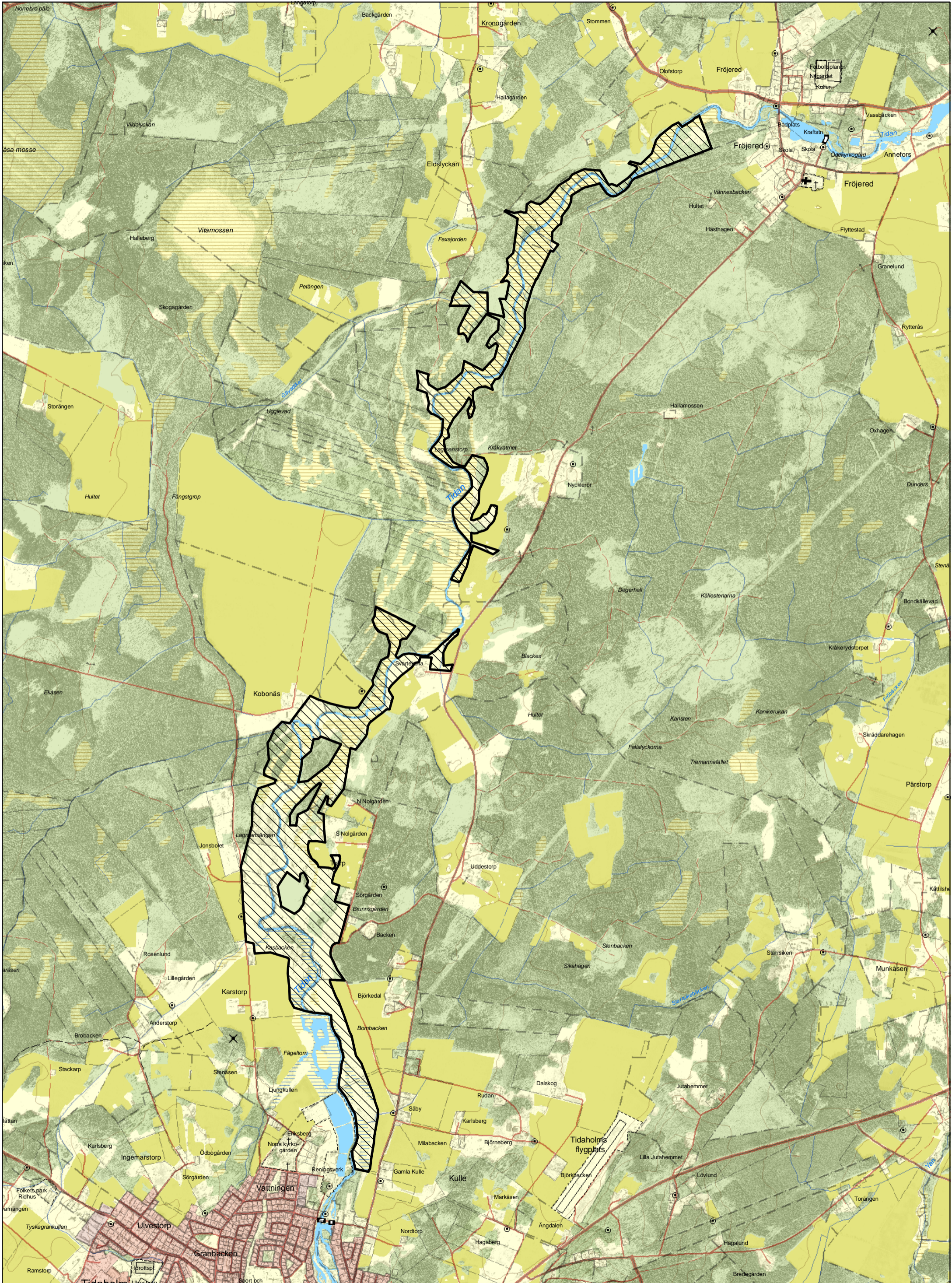
Glimskär, A., Kindström, M., Lundin, A., Jacobson A. 2015. Metodik för inventering av fukthedar och hållmarksnaturtyper på biogeografisk nivå. SLU. Inst. för ekologi, Artdatabanken.

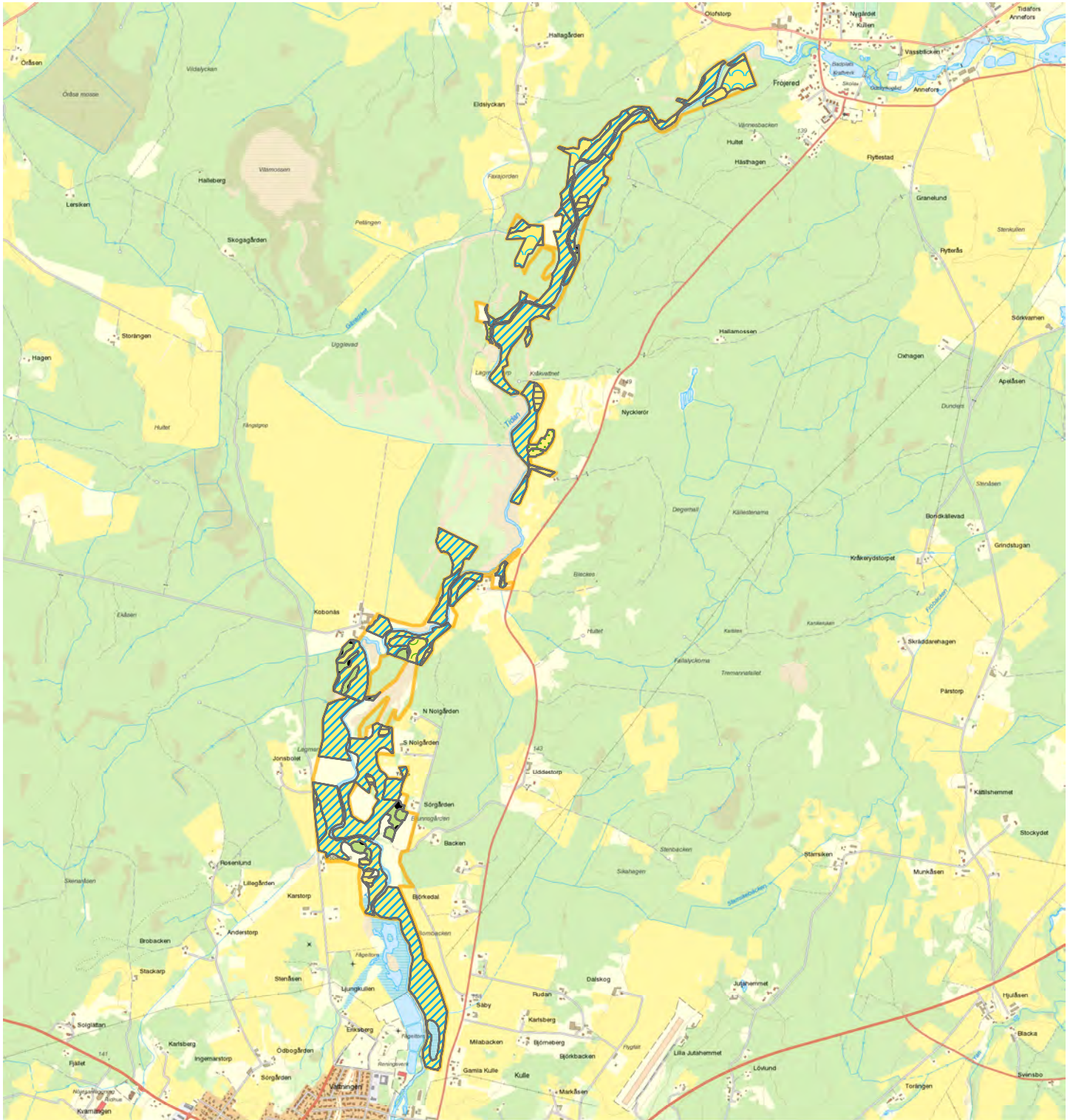
Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2015. Limniska värdekärnor, strömmande vattenmiljöer och vandringshinder i Tidån inom Tidaholms kommun. Rapport 2015:40

Bilagor

Bilaga 1. Karta med områdets avgränsning, beslutskarta

Bilaga 2 - 4. Naturtypskartor

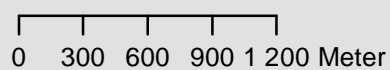

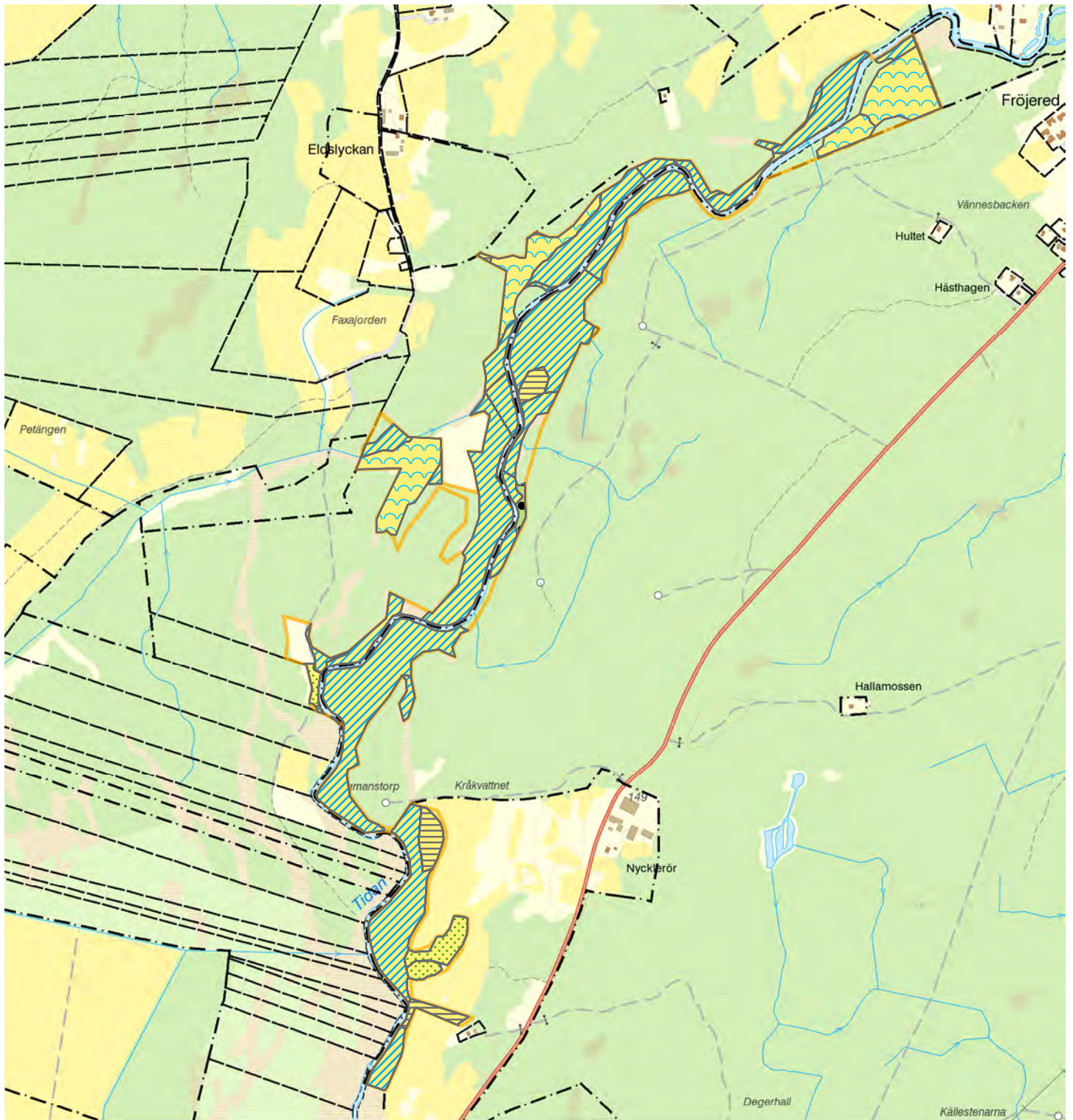

Natura 2000-naturtypskarta, Eldslyckan - Kobonäs SE0540309 Tidaholms kommun

Översiktskarta

	4010 - Fukthedar		Natura 2000
	6230 - Stagg-gräsmarker		Habitatdirektivet
	6270 - Silikatgräsmarker		
	6410 - Fuktängar		
	6430 - Högörtängar		
	9070 - Trädklädd betesmark		
	9750 - Svåmlövskog		

Natura 2000-naturtypskarta, Eldslyckan - Kobonäs SE0540309 Tidaholms kommun

Eldslyckan - Kobonäs norra delen

4010 - Fukthedar	Natura 2000
Habitatdirektivet
6230 - Stagg-gräsmarker	
6270 - Silikatgräsmarker	
6410 - Fuktångar	
9070 - Trädklädd betesmark	

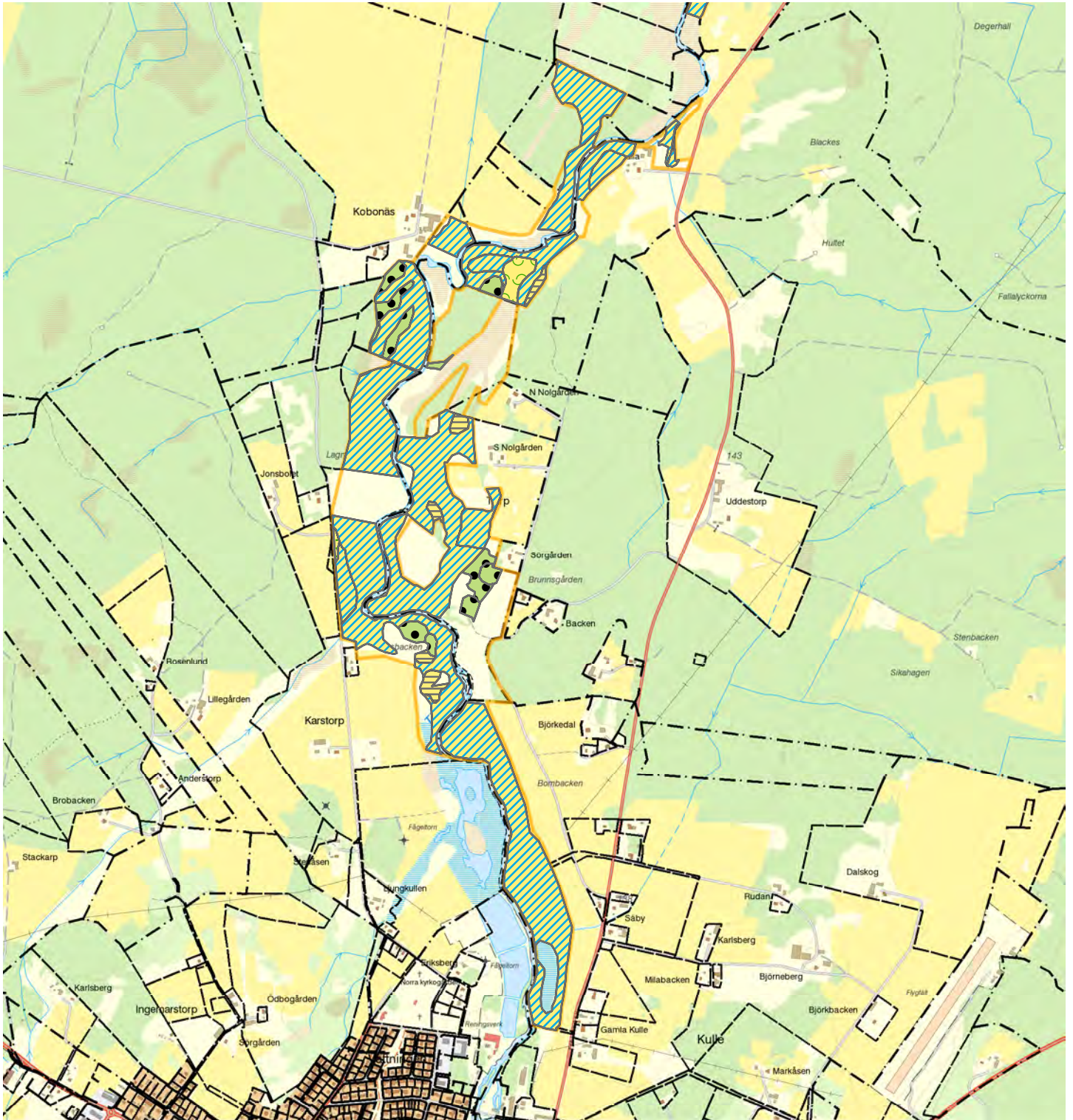
0 300 600 900 Meter

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skala (i A4): 1:14 979

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Natura 2000-naturtypskarta, Eldslyckan - Kobonäs SE0540309 Tidaholms kommun

Eldslyckan - Kobonäs södra delen

	6230 - Stagg-gräsmarker		Natura 2000
Habitatdirektivet
	6270 - Silikatgräsmarker		
	6410 - Fuktängar		
	6430 - Högörtängar		
	9070 - Trädklädd betesmark		
	9750 - Svåmlövskog		

0 300 600 900 1 200 Meter

